

ПЫТАННІ ДА ДЗЯРЖАЎНАГА ЭКЗАМЕНА ПА СПЕЦЫЯЛЬНАСЦІ 1-23 01 13 ГІСТОРЫКА-АРХІВАЗНАЎСТВА

Архівазнаўства

1. Архівазнаўства як навука.
2. Архівы ў старажытнабеларускіх княствах.
3. Метрыка Вялікага княства Літоўскага – архіў канцылярыі вялікага князя.
4. Навуковыя публікацыі кніг Метрыкі: асноўныя цэнтры публікацыі, склад апублікаваных кніг. Унёсак беларускіх вучоных.
5. Лёс Метрыкі ВКЛ у канцы XVIII – першай палове XX ст.
6. Архівы мясцовых органаў улады і судовыя архівы ў ВКЛ.
7. Прыватнаўласніцкія архівы ў ВКЛ.
8. Канфесіянальныя архівы Беларусі ў XVIII – пачатку XX ст.
9. Беларускія архівы ў канцы XVIII – першай палове XIX ст.
10. Віленскі цэнтральны архіў старажытных актавых кніг – утварэнне, склад дакументаў, напрамкі дзейнасці.
11. Віцебскі цэнтральны архіў старажытных актавых кніг – утварэнне, склад дакументаў, напрамкі дзейнасці.
12. Віцебская вучоная архіўная камісія.
13. Беларускія архівы ў канцы XIX – пачатку XX ст.
14. Архівы Беларусі ў перыяд замежнай ваеннай інтэрвенцыі і грамадзянскай вайны.
15. Цэнтралізацыя архіўнай справы на Беларусі. 1917 – 1941 гг.
16. Архівы Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны (1941–1945 гг.).
17. Архіўная справа на Беларусі ў 1950–70-я гг.
18. Удасканаленне нарматыўна-прававой базы і матэрыяльных умоў дзейнасці архіваў у 1980-я гг.
19. Развіццё архіўнай справы ў Рэспубліцы Беларусь.
20. Класіфікацыя дакументаў НАФ Рэспублікі Беларусь.
21. Класіфікацыя дакументаў у межах архіва.
22. Экспертыза каштоўнасці і адбор дакументаў на захоўванне ў дзяржаўных архівах.
23. Камплектаванне НАФ Рэспублікі Беларусь.
24. Улік дакументаў НАФ Рэспублікі Беларусь.
25. Арганізацыя праверкі наяўнасці і стану спраў.
26. Забеспячэнне захаванасці дакументаў НАФ Рэспублікі Беларусь.
27. Сістэма навукова-даведачнага апарату да дакументаў НАФ Рэспублікі Беларусь. Архіўныя вопісы, даведачны апарат да вопісу.
28. Сістэма навукова-даведачнага апарату да дакументаў НАФ Рэспублікі Беларусь. Архіўныя каталогі і даведнікі.
29. Стварэнне аўтаматызаваных інфармацыйна-пошукавых сістэм па дакументах дзяржаўных архіваў.
30. Выкарыстанне дакументаў НАФ Рэспублікі Беларусь.
31. Арганізацыя працы дзяржаўных архіваў.

Крыніцазнаўства

1. Прадмет і задачы крыніцазнаўства гісторыі Беларусі.
2. Матэрыялы заканадаўства зямель Русі IX – XIII ст.
3. Заканадаўчыя дакументы і крыніцы права Вялікага княства Літоўскага.
4. Тыпы і віды заканадаўчых дакументаў канца XVIII – пачатку XX ст. як крыніц па гісторыі Беларусі
5. Заканадаўчыя дакументы навейшага часу як крыніцы па гісторыі Беларусі
6. Актавыя крыніцы X – сярэдзіны XIII ст. як крыніцы па гісторыі Беларусі
7. Актавыя матэрыялы перыяду Вялікага княства Літоўскага (сярэдзіны XIII–XVIII ст.) як крыніцы па гісторыі Беларусі.
8. Акты новага і навейшага часу як крыніцы па гісторыі Беларусі
9. Матэрыялы дзяржаўнага справаводства Вялікага княства Літоўскага як гістарычная крыніца.
10. Матэрыялы справаводства дзяржаўных устаноў Расійскай імперыі (канец XVIII – пачатак XX ст.) і навейшага часу як крыніца па гісторыі Беларусі.
11. Судова-следчыя дакументы як крыніцы па гісторыі Беларусі.
12. Дакументы палітычных партый, грамадскіх і прыватных арганізацый як крыніцы па гісторыі Беларусі XIX – XX ст.
13. Уліковыя матэрыялы XVI – першай паловы XIX ст. як крыніцы для даследавання гісторыі Беларусі.
14. Статыстычныя крыніцы па гісторыі Беларусі XIX – пачатку XX ст.
15. Статыстычныя крыніцы па гісторыі Беларусі навейшага часу.
16. Летапісныя творы XI – XV ст. як крыніцы па гісторыі Беларусі.
17. Беларуска-літоўскае летапісанне XV – XVI ст.
18. Асаблівасці летапісання ў Беларусі ў XVII – XVIII ст.
19. Гісторыка-мемуарная літаратура XVI – XVII ст.
20. Мемуарная літаратура XIX ст. як від крыніц па гісторыі Беларусі.
21. Мемуары навейшага часу як крыніцы па гісторыі Беларусі.
22. Эпістальярныя крыніцы і эпістальярная форма стварэння крыніц іншых відаў (мастацкая літаратура, мемуарыстыка, публіцыстыка) у дачыненні да даследавання гісторыі Беларусі
23. Асноўныя віды і рысы літаратурных твораў XI – XIII ст. у дачыненні да даследавання гісторыі Беларусі.
24. Літаратурныя і публіцыстычныя творы XVI–XVIII ст. як крыніцы па гісторыі Беларусі.
25. Асаблівасці вывучэння літаратурных твораў новага і навейшага часу як крыніц па гісторыі Беларусі.
26. Публіцыстычныя творы новага і навейшага часу як крыніцы па гісторыі Беларусі.
27. Перыядычны друк і цензура ў Беларусі, іх развіццё на працягу XIX – пачатку XX ст.
28. Перыядычныя выданні навейшага часу як крыніцы па гісторыі Беларусі.
29. Нелегальны і калабарацыйны друк, перыядычныя выданні беларускай эміграцыі ў навейшы час.
30. Кіна-, фота-, і фонадакументы як крыніцы па гісторыі Беларусі.

Гісторыя дзяржаўных устаноў

1. Дзяржавы-княствы на тэрыторыі Беларусі ў XI–XIII ст.: дзяржаўны лад і органы ўлады і кіравання.
2. Дзяржаўна-палітычны лад ВКЛ. Вышэйшыя органы ўлады і кіравання.
3. Мясцовыя органы ўлады ВКЛ (у ваяводстве, павеце, воласці).
4. Органы ўлады і кіравання ў гарадах з магдэбургскім правам.
5. Дзяржаўная канцылярыя ВКЛ.
6. Судовыя органы ў ВКЛ.
7. Дзяржаўны лад Рэчы Паспалітай. Вышэйшыя органы ўлады і кіравання.
8. Спробы правядзення рэформаў у Рэчы Паспалітай у другой палове XVIII ст. Канстытуцыя 1791 г.
10. Мясцовыя органы дзяржаўнага кіравання ў беларускіх губернях Расійскай імперыі ў кан. XVIII – пачатку XX ст.
11. Буржуазныя рэформы 60-х гг. XIX ст. ў Расійскай імперыі і асаблівасці іх рэалізацыі на Беларусі.
12. Змены ў сістэме органаў дзяржаўнай улады і кіравання ў ходзе рэвалюцыі 1905 – 1907 гг.
13. Змены ў дзяржаўным ладзе ў выніку Лютаўскай рэвалюцыі 1917 г.
14. Станаўленне савецкай сістэмы дзяржаўнага кіравання ў Беларусі.
15. Абвяшчэнне Беларускай Народнай Рэспублікі. Рада БНР.
16. Стварэнне беларускай дзяржаўнасці на савецкай аснове. Вышэйшыя органы дзяржаўнай улады і кіравання па канстытуцыі ССРБ 1919 г.
17. Дзяржаўна-прававыя адносіны БССР з іншымі савецкімі рэспублікамі да стварэння СССР.
18. Стварэнне СССР: працэдура і заканадаўчая рэгламентацыя.
19. Структура дзяржапарата БССР па Канстытуцыі 1927 г.
20. Змяненне дзяржаўнага кіравання ва ўмовах «новай эканамічнай палітыкі».
21. Дзяржаўнае кіраванне ў перыяд калектывізацыі і індустрыялізацыі краіны.
22. Палітычная сістэма савецкага грамадства ў 1930-я гг.
23. Асноўныя палажэнні Канстытуцыі СССР 1936 г. Змены ў сістэме органаў дзяржаўнай улады па Канстытуцыі БССР 1937 г.
24. Органы кіравання на тэрыторыі Заходняй Беларусі ў 1921–1939 гг.
25. Змены ў сістэме дзяржаўнага кіравання напярэдадні і ў гады Вялікай Айчыннай вайны.
26. Рэфармаванне сістэмы дзяржаўнага кіравання ў савецкім грамадстве (1945 – 1960-я гг.).
27. Савецкая дзяржава ў сярэдзіне 60-х – першай палове 80-х гг. XX ст.
28. Змены ў сістэме вышэйшых дзяржаўных устаноў СССР у канцы 1980-х – пачатку 1990 гг.
30. Ператварэнне Беларусі з саюзнай рэспублікі ў незалежную дзяржаву. Рэарганізацыя органаў улады і кіравання.
31. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь 1994 г. і сістэма вышэйшых органаў дзяржаўнай улады.

Археаграфія

1. Прадмет і задачы археаграфіі. Дыскусійныя праблемы ў галіне археаграфіі.
2. М.В.Доўнар-Запольскі, З.І.Даўгяла, У.І.Пічэта і іх уклад у развіццё беларускай археаграфіі ў канцы XIX – першай чверці XX ст.
3. Гісторыя зараджэння і развіцця беларускай археаграфіі ў канцы XVIII —первай чверці XIX ст.
4. Археаграфічная публікацыя дакументаў і яе адрозненне ад іншых дакументальных публікацый.
5. Тыпалогія дакументальных публікацый з улікам іх мэтавага прызначэння, склада дакументаў і формы выдання.
6. Выбар аб’екта публікацыі ў археаграфіі, уплыў на яго гістарыяграфічнага, архівазнаўчага, крыніцазнаўчага фактараў.
7. Асноўныя выданні Віленскай навучальнай акругі, упраўлення Віленскага генерал-губернатарства, Мураўёўскага музея ў другой палове XIX – пачатку XX ст.
8. Удзел беларускіх архівістаў у дзейнасці Віленскай археаграфічнай камісіі.
9. М.І.Гарбачэўскі – выдатны беларускі археограф другой паловы XIX ст.
10. Нарматыўна-метадычная база ў археаграфіі (1920 – пачатку XXI ст.).
11. Беларускі архіў старажытных грамат – першае беларускае археаграфічнае выданне. Роля І.І.Грыгаровіча ў яго падрыхтоўцы.
12. Роля П.М.Строева ў станаўленні і развіцці археаграфіі ў першай чверці XIX ст.
13. Археаграфічныя пытанні на Першай усебеларускай архіўнай канферэнцыі (май 1924 г.).
14. Першы з’езд даследчыкаў беларускай археалогіі і археаграфіі і яго значэнне для развіцця беларускай археаграфіі.
15. Стварэнне і дзейнасць Гісторыка-археалагічнай (Археаграфічнай) камісіі Інбелкульта.
16. Археаграфічная дзейнасць Інстытута гісторыі Беларускай акадэміі навук, архіўных устаноў у даваенны перыяд (1920–1940 гг.)
17. Публікацыйная дзейнасць Гістпарта (Інстытута гісторыі партыі пры ЦК КП(б)Б) 1921–1938 гг.
18. Публікацыі дакументаў у Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Дзейнасць Камісіі па гісторыі Айчыннай вайны пры ЦК КП(б)Б. 1942–1946 гг.
19. Арганізацыя археаграфічнай дзейнасці ў Беларусі ў пасляваенны перыяд: канец 1940-х –1950-я гг.
20. Удзел беларускіх гісторыкаў і архівістаў у падрыхтоўцы міжнародных і агульнасаюзных дакументальных выданняў (па гісторыі паўстання 1863 г., гісторыі грамадзянскай вайны, індустрыялізацыі, калектывізацыі).
21. “Беларусь у эпоху феадалізма”. Методыка падрыхтоўкі выдання, склад дакументаў, яго ацэнка ў сучаснай беларускай гістарыяграфіі.
22. Прапагандысцкія дакументальныя выданні на Беларусі ў 1960–1980-я гг.
23. Дакументальныя публікацыі аб народнай адукацыі, бібліятэчнай справе, мастацтве Савецкай Беларусі ў 1970–1980-я гг.
24. Гісторыя Заходняй Беларусі ў дакументах і матэрыялах. Публікацыі 1970-х, канца 1990-х – пачатку 2000 гг.

25. Дакументальныя выданні Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы АН Беларусі ў 1960–1980-я гг.
26. Дакументальныя публікацыі БДУ у 1960–2000-я гг.
27. Археаграфічная дзейнасць БелНДІДАС і яго Археаграфічнай камісіі.
28. Археаграфічная дзейнасць НАРБ.
29. Археаграфічная дзейнасць НГАБ.
30. Археаграфічная дзейнасць акадэмічных устаноў, устаноў адукацыі Рэспублікі Беларусь.
31. Недзяржаўная археаграфія ў Рэспубліцы Беларусь.